

4. Životní prostředí

Ubývá orné půdy.

V Kraji Vysočina dlouhodobě ubývají plochy zemědělské půdy, současně se snižuje i podíl orné půdy (v roce 2010 to bylo 46,7 % z celkové výměry kraje). Nejvýraznější úbytek orné půdy v letech 2005 až 2010 byl zaznamenán v okrese Žďár nad Sázavou. Pokračuje pozvolné zvyšování podílu zastavěných ploch, v menší míře se na struktuře půdního fondu příznivě projevuje zalesňování.

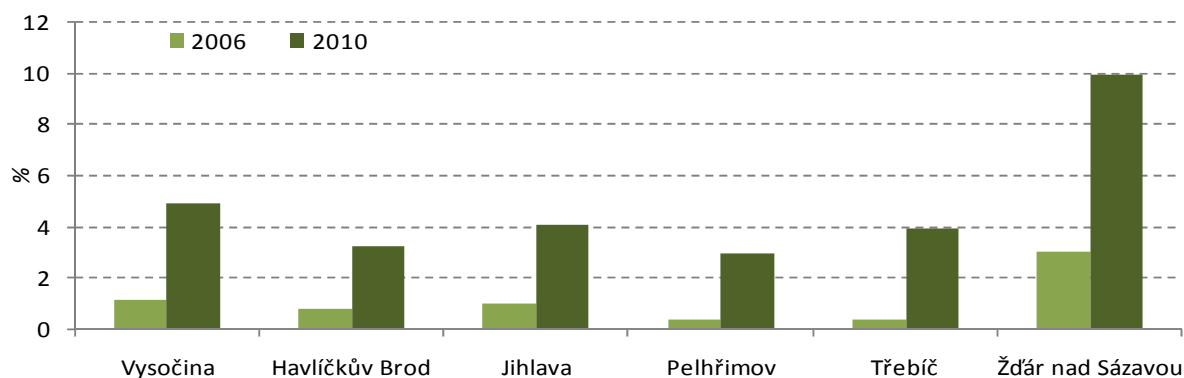
Stále narůstá počet ekologických zemědělců...

V roce 2010 pokračoval nárůst počtu ekologických zemědělců. Největší počet ekologických zemědělců je tradičně evidován na Žďársku, což souvisí s intenzivnějším využíváním zemědělsky méně vhodných ploch, které se nehodí pro klasickou velkovýrobu. O tom svědčí i velmi malý počet ekologických zemědělců, kteří hospodaří souběžně konvenčním způsobem.

... stejně jako podíl ekologicky obhospodařované půdy.

Podíl ekologicky obhospodařované půdy (tj. půdy v ekologickém zemědělství a přechodném období) se jen za poslední rok zvýšil o polovinu a dosáhl v Kraji Vysočina 4,9 % celkové výměry zemědělské půdy, přičemž v okrese Žďár nad Sázavou se blíží 10 %, naopak v okrese Pelhřimov dosáhl necelých 3 %. Oproti roku 2006 vzrostl tento podíl více než čtyřnásobně, přičemž je Kraj Vysočina za většinou ostatních krajů a z hlediska ekologického zemědělství dlouhodobě zaostává. Vzestupný trend se zřejmě v příštích letech zastaví, neboť se očekává, že rok 2011 je ze současného plánovacího období patrně posledním, kdy mohou zemědělci požádat o dotace na ekologické zemědělství.

Graf 27 Podíl ekologicky obhospodařované zemědělské půdy na celkové výměře zemědělské půdy v Kraji Vysočina a jeho okresech

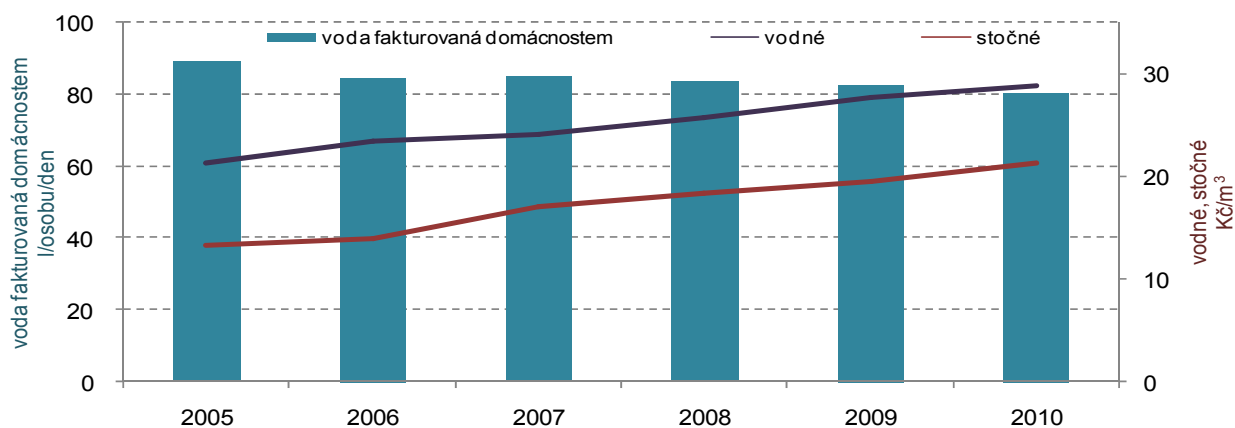

Klesá spotřeba vody, stoupá sazba za vodné a stočné.

Z celkového počtu 514 800 obyvatel Kraje Vysočina bylo v roce 2010 pitnou vodou z vodovodů zásobováno téměř 485 tisíc osob, což představuje 94,2 %. Délka vodovodní sítě dosahuje na Vysočině 5 560 kilometrů a vodovodních přípojek je evidováno téměř 128 tisíc. V roce 2010 bylo pro obyvatele Vysočiny vyrobeno 26,7 mil. m³ vody určené k realizaci, což meziročně představuje snížení o 2,6 %. Potvrzuje se tak klesající trend spotřeby vody, kdy meziročně pokleslo specifické množství vody fakturované celkem v Kraji Vysočina o 4,6 l/osobu/den na 124,1 litru a u domácností o 2,3 l/osobu/den na 80,1 litru. Objem fakturované vody

celkem zaznamenal proti roku 2009 pokles ve výši 3,2 %, zatímco v roce 2009 bylo celkem fakturováno 22,7 mil. m³ vody, v roce 2010 to bylo necelých 22 mil. m³. Na domácnosti připadá 64,5 % z celkového množství fakturované vody. Sazba ceny pitné vody naopak stoupá, na Vysočině vzrostla sazba vodného z 27,60 Kč/m³ v roce 2009 na 28,80 Kč/m³ v roce 2010 a stočné stoupl z 19,60 Kč/m³ na 21,20 m³.

Graf 28 Specifické množství vody fakturované domácnostem (1/osobu/den), vodné a stočné (Kč/m³) v Kraji Vysočina

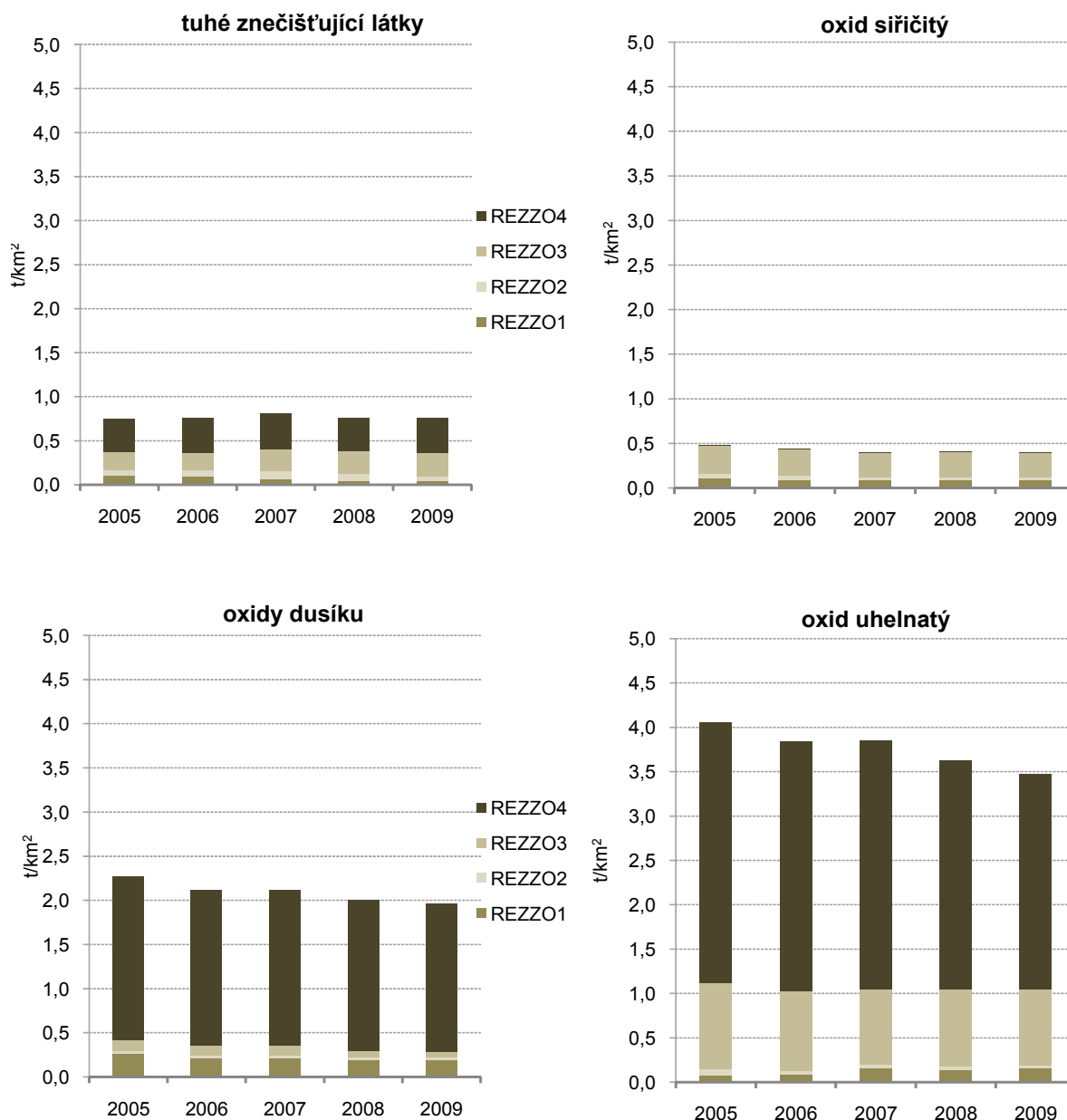
Roste podíl čištěných odpadních vod vypouštěných do kanalizace.

V roce 2010 na Vysočině bydlelo v domech napojených na kanalizaci více jak 436 tisíc osob, což je 84,8 % z celkového počtu obyvatel a proti předchozímu roku byl zaznamenán pouze nepatrný nárůst, a to o 0,3 procentního bodu. Podíl obyvatel bydlících v domech napojených na kanalizaci s čističkou odpadních vod dosáhl 70,6 % (meziroční zvýšení o 0,2 procentního bodu). Celková délka kanalizační sítě v Kraji Vysočina v roce 2010 činila 2 795 km a počet kanalizačních přípojek přesáhl 99 tisíc. Proti předchozímu roku byl zaznamenán pokles objemu vypouštěných vod do kanalizace, a to o 9,2 %. V provozu bylo na území kraje celkem 156 ČOV, z toho 2 mechanické a 154 mechanicko-biologických, s celkovou kapacitou 219,5 tis. m³ za den. Podíl čištěných odpadních vod vypouštěných do kanalizace dosáhl 85,7 % z celkového množství odpadních vod a proti roku 2009 byl zaznamenán nárůst o 2,9 procentního bodu. Objem kalů vyprodukovaných čistírnami odpadních vod představoval 7 500 tun sušiny, což bylo o 6,7 % méně než v roce 2009. Nejčastějším způsobem zneškodnění kalů bylo na Vysočině kompostování a dále pak spalování.

Pozvolna klesají emise hlavních znečišťujících látek.

Emise znečišťujících látek se v Kraji Vysočina v posledních pěti letech postupně snižovaly, a to zejména díky velkým stacionárním zdrojům (tj. REZZO 1). Největší pokles v roce 2009 nastal u měrných emisí oxidu uhelnatého (REZZO 1-4), a to o 4,3 % oproti roku předchozímu a o 14,4 % oproti roku 2005. Velké stacionární zdroje znečištění se na emisích oxidu uhelnatého podílejí v kraji dlouhodobě přibližně 5 % a ve srovnání s ostatními kraji vykazuje Vysočina spolu s Olomouckým krajem čtvrté až páté nejnižší měrné emise této látky. Mobilní zdroje mají zásadní dopad i na emise oxidu uhelnatého – produkují 70 % znečištění.

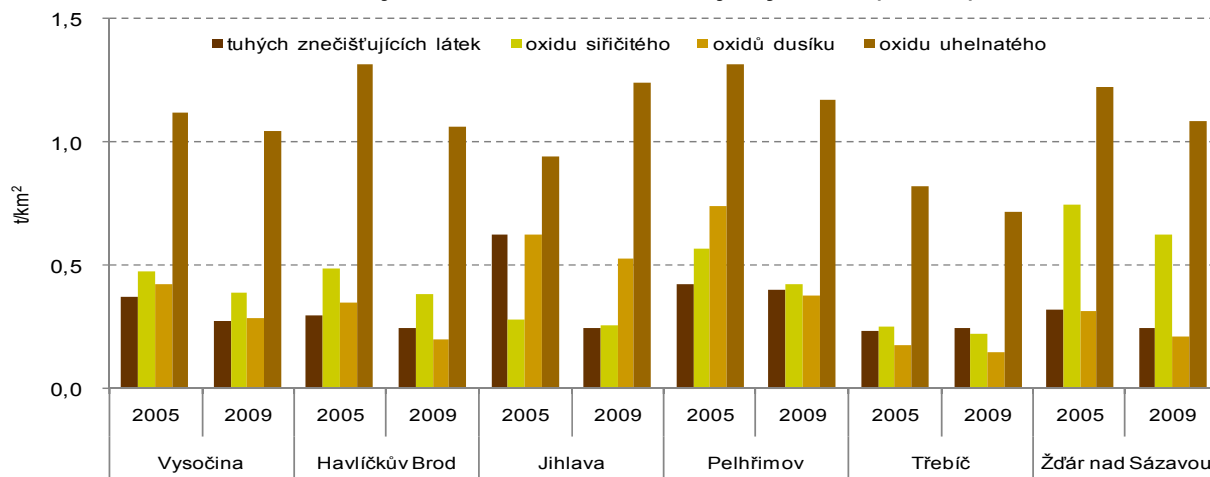
Graf 29 Měrné emise REZZO 1-4 podle zdroje znečištění v Kraji Vysočina (v t/km²)

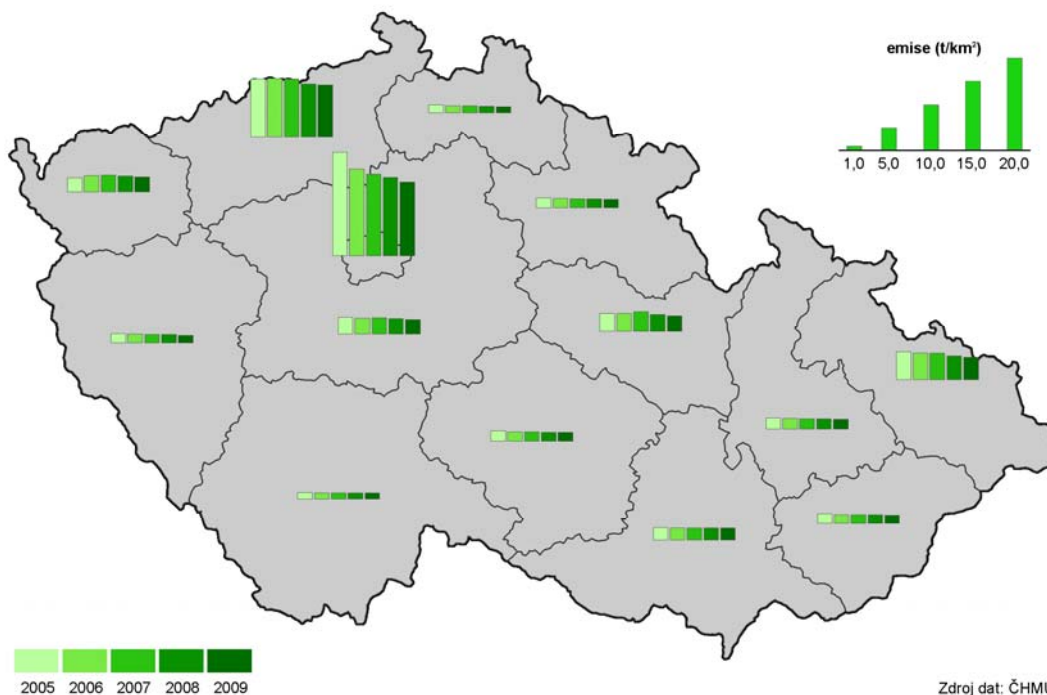
Zvyšuje se vliv emisí z dopravy.

Měrné emise tuhých znečišťujících látek klesly v kraji v roce 2009 o 1,1 % oproti předchozímu roku, přičemž podíl mobilních zdrojů (REZZO 4) těchto znečišťujících látek na celkovém množství emisí vzrostl na 52,9 %. Měrné emise oxidu siřičitého klesly v roce 2009 o téměř 2 % oproti předchozímu roku, přičemž podíl velkých stacionárních zdrojů (REZZO 1) u těchto znečišťujících látek představuje 22 %. Měrné emise oxidů dusíku v kraji klesly v roce 2009 oproti předešlému roku o 2 % a oproti roku 2005 o 13,7 %. Podíl velkých stacionárních zdrojů na emisích těchto látek klesl v posledním sledovaném roce na 9,8 %, zatímco vliv dopravy dosahuje více než 85 %. Kraj Vysočina patří dlouhodobě mezi kraje s podprůměrným množstvím měrných emisí oxidů dusíku a její postavení mezi kraji je páté nejlepší.

Graf 30 Měrné emise znečišťujících látek v okresech Kraje Vysočina (v t/km²)

Měrné emise NO_x (REZZO 1-4) v krajích v letech 2005 až 2009

Pokračovalo snížení emisí ve všech okresech kraje.

Z územního hlediska lze konstatovat, že emisemi je nejhůře postiženo území nejbližší zdrojům; v kraji se znečištění nejvíce dotýká okresu Pelhřimov, kde je nejvyšší znečištění tuhými látkami a emisemi oxidu siřičitého. Okres Jihlava je nejvíce znečištěn emisemi oxidu dusíku a oxidu uhelnatého. Zhoršená kvalita ovzduší vlivem dopravy sužuje všechna větší města (zejména ta, kde se ve špičkách tvoří kolony aut z důvodu špatné průjezdnosti) a okolí hlavních dopravních tepen v kraji. Na úrovni okresů jsou k dispozici údaje pouze za kategorie stacionárních zdrojů (tj. REZZO 1 – velké zdroje, REZZO 2 – střední zdroje a REZZO 3 – malé stacionární zdroje znečištění). Emise čtyř sledovaných znečišťujících látek pocházejících z REZZO 1-3 ve všech okresech klesaly. Největší meziroční pokles měrných emisí tuhých látek zaznamenal okres Žďár nad Sázavou (o 20 %) a u oxidu siřičitého okres Pelhřimov (o 8 %). V případě emisí oxidů

dusíku byl největší pokles v roce 2009 oproti roku 2008 zjištěn v okrese Havlíčkův Brod (o 25 %) a z hlediska znečištění oxidem uhelnatým došlo k největšímu relativnímu zlepšení v okrese Žďár nad Sázavou (o 3 %).

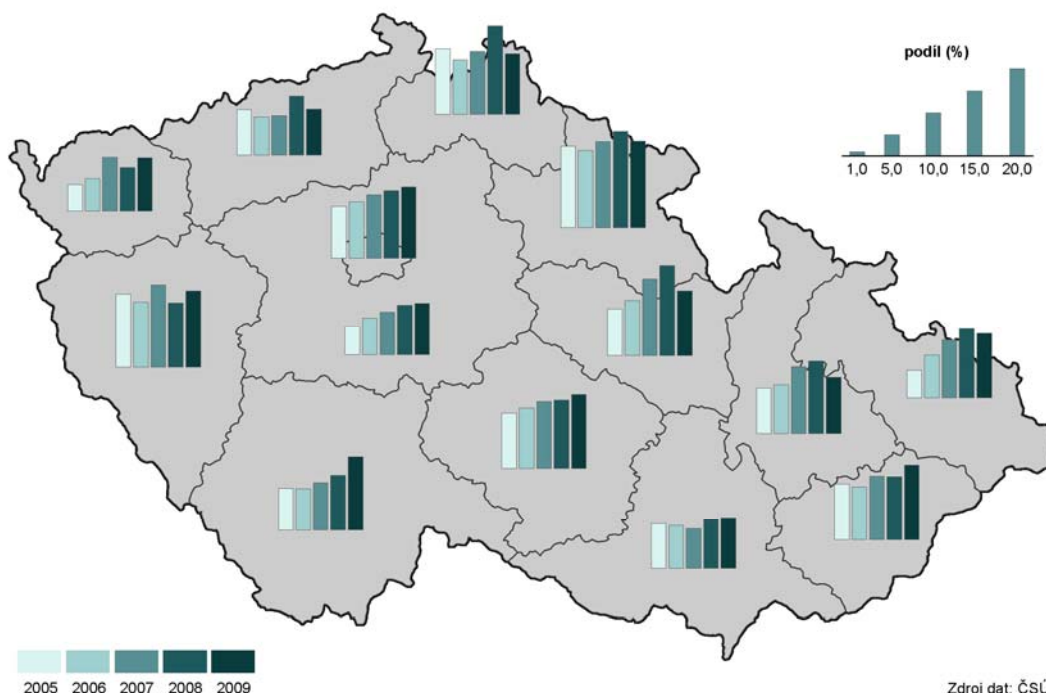
Narůstá podíl odděleně sbíraných složek komunálního odpadu.

Produkce komunálního odpadu se na Vysočině v roce 2009 zvýšila oproti předchozímu roku o 16 %; v přepočtu na jednoho obyvatele dosáhla v kraji 340 kg za rok. Toto množství je vysoce nadprůměrné a z celorepublikového hlediska je to po Středočeském kraji druhé nejvyšší množství. Podíl odděleně sbíraných složek odpadu se na Vysočině postupně zvyšoval a v roce 2009 dosáhl 16,3 %, což je nadprůměrná hodnota. Množství odděleně sbíraných složek komunálního odpadu v roce 2009 představovalo 55,3 kg/obyvatele, což je naopak nejlepší výsledek v rámci ČR.

Klesá produkce podnikového odpadu.

Celková produkce podnikového odpadu v Kraji Vysočina má od roku 2007 sestupnou tendenci; v roce 2009 bylo vyprodukováno o 17,4 % méně podnikového odpadu než v předchozím roce a proti roku 2005 je jeho množství poloviční. Největším producentem podnikového odpadu je zpracovatelský průmysl (53 %) a dále pak stavebnictví (27 %).

Podíl odděleně sbíraných složek komunálního odpadu v krajích v letech 2005 až 2009

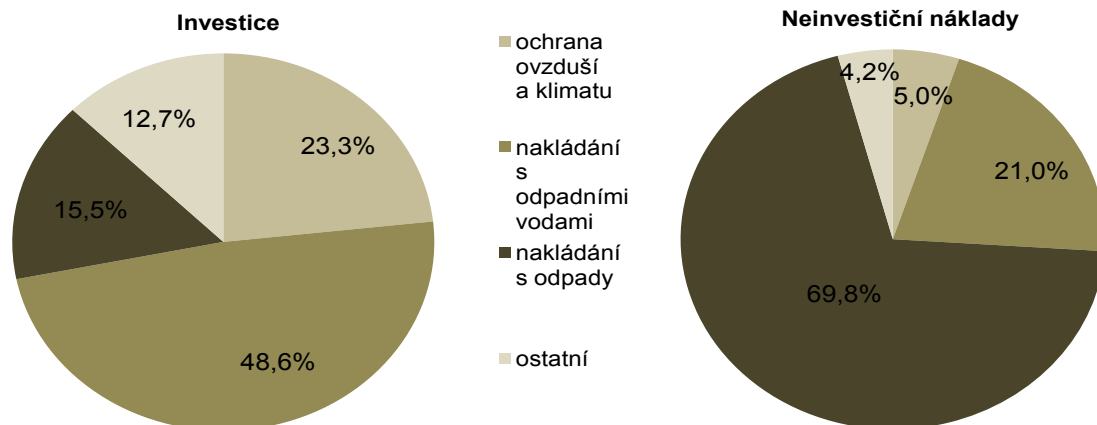
Zdroj dat: ČSÚ

Klesá podíl využitých odpadů.

V posledních letech byl na Vysočině zaznamenán klesající trend ve využití odpadů, podíl využitých odpadů dosáhl v roce 2009 v Kraji Vysočina 13,9 % celkového objemu odpadu, se kterým bylo v tomto roce nakládáno, což je o 1,5 procentních bodů méně než v roce 2008. Při recyklaci či regeneraci bylo využito 7,6 % celkového množství odpadu a energetické využívání je na úrovni jednoho procenta. Podíl odstraněného odpadu v roce 2009 dosáhl téměř 50 % (o rok dříve 53 %). V Kraji Vysočina je 48,6 % odpadu ukládáno na skládkách, zatímco na spalování připadá pouhá 0,1 %. Na terénní úpravy bylo v roce 2009 použito pouze 744 tun odpadu a to je nejméně ze všech krajů v České republice. Objem nebezpečného odpadu i

jeho podíl na celkovém nakládání s odpady narůstá; v posledních letech představoval v kraji asi 6 % objemu.

Graf 31 Investice a neinvestiční náklady na ochranu životního prostředí podle kraje sídla investora podle účelu (v %; průměr let 2005 až 2009)

Výdaje na ochranu životního prostředí v posledních letech klesají.

Výdaje na ochranu životního prostředí meziročně kolísají. V roce 2009 dosáhly v Kraji Vysočina pořízené investice na ochranu životního prostředí podle místa investice na 1 obyvatele částky 1 152 Kč, což bylo o 30 % méně než v předchozím roce a o 43 procent méně než v roce 2005. V členění dle účelu jsou za kraje k dispozici pouze data podle sídla investora. Struktura vynaložených finančních prostředků se zásadně liší u investic a neinvestičních nákladů. Největší podíl investic je určen na nakládání s odpadními vodami, zatímco rozhodující objem neinvestičních nákladů je vynaložen na nakládání s odpady.

Pořízené investice na ochranu životního prostředí podle místa investice v krajích v letech 2005 až 2009

